

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.4.75](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.4.75)

УДК 336.22

*О. С. Іванишина,
к. е. н., доцент кафедри податкової політики,
Університет державної фіскальної служби України
ORCID ID: 0000-0002-4495-7475*

*І. А. Прокопенко,
к. е. н., доцент кафедри податкової політики,
Університет державної фіскальної служби України
ORCID ID: 0000-0003-1606-6816*

*Ю. В. Панура,
к. е. н., доцент кафедри податкової політики,
Університет державної фіскальної служби України
ORCID ID: 0000-0003-3571-3513*

УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

*O. Ivanyshyna
PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Tax Policy,
University of the State Fiscal Service of Ukraine
I. Prokopenko
PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Tax Policy,
University of the State Fiscal Service of Ukraine
J. Panura
PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Tax Policy,
University of the State Fiscal Service of Ukraine*

IMPROVING THE TAX SYSTEM AS A FACTOR IN IMPROVING THE ECONOMIC AND FINANCIAL SECURITY OF THE STATE

У статті авторами розглянуто проблеми, що становлять загрозу економічній і фінансовій безпеці держави з боку податкової системи. Зазначено, що до найбільш вагомих факторів виникнення загроз з боку податкової системи економічній і фінансовій безпеці належать: поточний рівень податкового навантаження; рівень тіньової економіки держави; рівень ефективності адміністрування податків та зборів; якість законодавства у сфері оподаткування тощо. Проведено аналіз кількості внесених змін доповнень законами України до ПКУ протягом 2011 – 2020 роки. Визначено, що складовими тіньової економіки є три види ухиляння від податків, а саме: приховування доходу від бізнесу, приховування реальної кількості найманих працівників, а також приховування реальних розмірів виплаченої зарплати або ж зарплата «у конвертах». Встановлено, що зменшення податкового боргу багато років є одним із головних завдань органів ДПС, проте ефективність проведених ними заходів у цьому напрямку залишається досить низькою. В

статті визначено подальші напрямки щодо забезпечення економічної і фінансової безпеки в умовах реформування податкової системи.

In the article the authors are considered problems that are a threat to the state's economic and financial security by the tax system. It is noted that the most significant factors of the occurrence of threats from the tax system of economic and financial security include: the current level of tax burden; the level of the shadow economy of the state; level of tax administration and fees; Quality of taxation in the field of taxation, etc. An analysis of the number of amendments of the additions of the laws of Ukraine to the Tax Code of Ukraine during 2011 - 2020 years has been carried out. Changes to tax legislation are made every year, and in some years, these changes are of a cardinal character. The radical tax reform took place during 2014-2015 and in 2020 it is determined that the components of the shadow economy are three types of tax evasion, namely: concealing the income from business, concealing the real number of hired workers, as well as hiding the real size of the paid salary or same salary "in envelopes". Tax load is a consequence of the tax policy of the state and the qualitative characteristic of any tax system. It has been established that the main burden of taxation falls on labor resources. Thus, the level of tax burden on work in 2020 is 11.1%. The disadvantages of the remaining tax system, despite its constant reform and, respectively, are threats to economic and financial security of Ukraine are: the system of formation of state revenues continues to have a predominantly fiscal nature; The costs of administration of taxes and fees remain significant and inappropriate; The tax system remains quite complicated in terms of preparation and submission of reporting documents therefore does not contribute to business management.

The threats to economic and financial security of the state in connection with these shortcomings are: an increase in tax debt to the budgets of all levels; budget arrears on reimbursement of value added tax payers; significant evasion of taxes and fees.

The article outlines that in order to increase the level of efficiency of the tax system in Ukraine it is necessary to realize the following measures: 1. To adhere to stability in the regulatory and legal regulation of tax legislation. 2. Optimize the tax burden level. 3. Enhance the efficiency of tax debt management. 4. Automation of taxation processes with the use of modern technologies. 5. To respond responsibility for the use of shadow tax schemes in the conduct of business and intentional minimization of tax obligations.

Ключові слова : *податкова система; фінансова безпека; економічна безпека; податковий борг; податкове навантаження; адміністрування податків; податкові надходження.*

Keywords: *Tax system; financial security; economic safety; tax debt; tax burden; tax administration; tax revenues.*

Постановка проблеми. Для успішного розвитку економіки України і забезпечення економічної стійкості та стабільності, необхідно досягти високого рівня економічної безпеки. Однією із важливих складових системи економічної безпеки є податкова система, оскільки забезпечує усі рівні економічної системи фінансовими ресурсами. Від податкової системи залежить ефективність діяльності усіх основних сфер економіки, розвиток підприємництва та задоволення як основних потреб держави так і окремих громадян. Не дивлячись на те, що податкова система в Україні постійно реформується та вдосконалюється, вона не є достатньо ефективною. Актуальним на сьогодні залишається виявлення проблем, що становлять загрозу економічній і фінансовій безпеці держави з боку податкової системи та визначення напрямків щодо їх мінімізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Економічній безпеці держави присвятили свої дослідження такі вчені, як С. Голіков, В. Мунтіян, П. Пашко. Проблемам забезпечення податкової безпеки присвячені праці О. Баранецької, Ю. Бережної, В. Іщенко, І. Подік, Л. Тарангул та інших. Однак, незважаючи на значну кількість наукових робіт, присвячених проблемам економічної, фінансової та податкової безпеки держави, питання удосконалення податкової системи як фактора підвищення економічної та фінансової безпеки держави повною мірою ще розкриті.

Метою статті є поглиблення теоретичних положень забезпечення належного рівня податкової системи як складової економічної та фінансової безпеки та розробка рекомендацій і пропозицій щодо забезпечення економічної та фінансової безпеки держави в контексті удосконалення податкової системи.

Виклад основного матеріалу. Досягнення стійкого економічного розвитку держави у довгостроковій перспективі можливе лише шляхом забезпечення її економічної та фінансової безпеки, а це, в свою чергу потребує чіткої організації різних сфер діяльності держави, серед яких однією із найважливіших виступає податкова система.

Роль податків є визначальною для забезпечення життєдіяльності будь-якої держави, адже вони не тільки є основним джерелом дохідної частини бюджету, але ще й включені в усі ланки фінансової системи. Податки виступають фактором фінансової безпеки, оскільки вони сприяють такому стану фінансової системи, за якої створюються умови для соціально-економічної стабільності суспільства, держави, регіонів, підприємств та громадян.

Податкова система, в свою чергу виступає :

- ресурсом в руках державної влади;
- інструментом впливу на соціально-економічні процеси;
- фактором зворотного зв'язку та відповідно залежності держави від платників податків.

Зазначені фактори вказують на те, що податкова система безумовно є складовою економічної та фінансової безпеки держави. Так, з однієї сторони, податкова система є ресурсом та інструментом забезпечення, а з іншої – виступає фактором ризику та загрози економічній та фінансовій безпеці держави.

Ми поділяємо думку науковця Голікова С., що «через значну кількість небезпек та загроз у податковій сфері існує величезна загроза для національної економіки. На це вказують такі фактори, як : негативне сальдо державного бюджету, відсутність податкової культури та низька податкова грамотність, величезні запозичення держави, активне використання інфляційного податку, незбалансованість бюджету, неефективне використання бюджетних коштів, постійне недофінансування ключових державних програм, що дестабілізує соціальне і економічне становище України» [1, с. 62].

Можливими загрозами зі сторони податкової системи економічній і фінансовій безпеці є :

- постійні зміни та доповнення чинного податкового законодавства;
- рівень тіньової економіки в державі;
- рівень податкового навантаження в країні;
- рівень ефективності адміністрування податків та зборів в країні тощо.

Варто зауважити, що загрози та виклики економічній та фінансовій безпеці є різносторонніми щодо причин їх виникнення з боку податкової системи. Проте одним із найбільш серйозних недоліків, на нашу думку, є нестабільність та недосконалість податкового законодавства.

Не дивлячись на те, що в Україні діє єдиний кодифікований нормативно-правовий документ – Податковий Кодекс України (далі – ПКУ), питання оподаткування також регулюється ще й чисельними підзаконними нормативно-правовими актами, Указами Президента, постановами й розпорядженнями Кабінету Міністрів України. Крім того, зустрічаються розбіжності, неоднозначні тлумачення окремих положень та дефініцій, визначених у законах та підзаконних нормативно-правих актах. Все це негативно впливає на виконання податкових зобов'язань платниками податків, а також і на роботу співробітників податкової служби та відповідно знижує привабливість вітчизняної економіки для іноземних інвесторів, кошти яких нам вкрай необхідні в умовах постійної нестачі власних фінансових ресурсів.

Крім того, не повною мірою вирішують проблему щодо формування високоефективної податкової системи положення ПКУ. На це вказують численні зміни та доповнення до нього. Так, протягом 2011 – 2020 р.р. до ПКУ було внесено змін і доповнень 155 законами України. Кількість змін у розрізі років представлена на рис. 1.

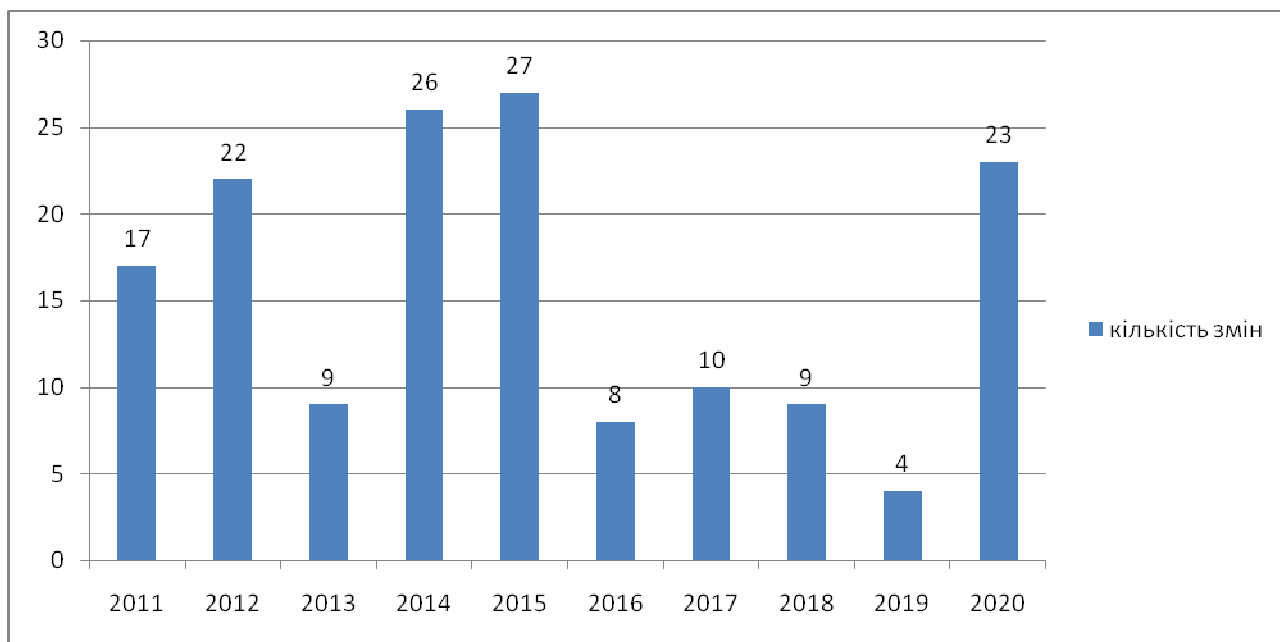

Рис. 1. Кількість внесених змін доповнень законами України до ПКУ протягом 2011 – 2020 р.р.

Аналіз рис. 1 показує, що за період існування ПКУ (2011 по 2021 роки) практика внесення змін до законодавства лишається досить стабільною. Зміни до ПКУ вносяться щороку, а в окремі роки ці зміни носять кардинальний характер. Радикальне податкове реформування відбувалось протягом 2014 – 2015 рр. та у 2020 р. [2].

Однією з найсуттєвіших загроз є тіньова економіка. Це явище властиве будь-якій економічній системі, але в країнах з трансформаційною економікою воно набирає загрозливих масштабів. Згідно попередніх розрахунків Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України рівень тінізації економіки у 2020 році склав 31% від обсягу офіційного ВВП або 1232114 млн.грн.

Складовими тіньової економіки є три види ухиляння від податків, а саме: приховування доходу від бізнесу, приховування реальної кількості найманих працівників, а також приховування реальних розмірів виплаченої зарплати або ж зарплата «у конвертах».

Водночас присутність високого рівня тіньового сектору в економіці не дає змоги зменшити податкове навантаження та викривлює умови конкуренції.

Податкове навантаження є наслідком податкової політики держави та якісною характеристикою будь-якої системи оподаткування. У міжнародній практиці цей показник визначається як відношення фактичних податкових надходжень у зведений бюджет до обсягу валового внутрішнього продукту. За цим методом визначатимемо рівень податкового навантаження в Україні, результати розрахунку наведено в табл. 1.

Таблиця 1.
Податкове навантаження України на протязі 2016–2020 рр.*

Показники	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
Податкові надходження, млрд. грн. (ПН)	650,8	852,7	986,3	1070,3	1136,7
Рівень бюджетного податкового навантаження, %	27,3	28,6	28,0	27,0	27,1
Податок на доходи фізичних осіб, млрд. грн.	138,8	185,7	229,9	275,4	295,1
Податкове навантаження з ПДФО, %	5,8	6,2	6,4	6,9	7,0
Податок на прибуток підприємств, млрд. грн.	60,2	73,4	106,1	117,3	118,5
Податкове навантаження з ППП, %	2,5	2,5	3,0	3,0	2,8
ПДВ, млрд. грн.	235,5	313,9	374,5	378,6	400,6
Податкове навантаження з ПДВ, %	9,9	10,5	10,5	9,5	9,6
Податкове навантаження на працю, %	10,8	9,8	9,9	10,9	11,1
Загальний коефіцієнт податкового навантаження, %	38,1	38,4	37,6	37,8	38,2

Джерело : побудовано автором за даними [3,4]

Чіткої тенденції щодо рівня податкового навантаження в Україні за аналізований період немає. Проте, ми бачимо, що основний тягар оподаткування припадає на трудові ресурси. Так, рівень податкового навантаження на працю у 2020 році становить 11,1 %. Поступове зниження податкового навантаження на фізичних осіб сприятиме збільшенню заощаджень домогосподарств, підвищенню платоспроможного попиту населення, а отже розвитку виробництва та збільшенню реальних доходів платників податків і, як наслідок, – зростання податкової бази.

Крім того, необхідно виділити наступні недоліки податкової системи, що залишаються, незважаючи на постійне її реформування та відповідно виступають загрозами економічній та фінансовій безпеці України :

– система формування державних доходів продовжує мати переважно фіскальний характер. Податки не виступають інструментом підвищення конкурентоспроможності країни, а регулююча функція податків не орієнтована на стає економічне зростання;

– витрати на адміністрування податків та зборів залишаються бути значними та невідповідними. На утримання ДПС витрати продовжують зростати. Так, у 2021 році порівняно з 2017 роком видатки на органи ДФС збільшились майже 2,5 рази. Діяльність Міністерства фінансів України та ДПС України не повною мірою узгоджена, на що вказує наявність окремих функцій, які дублюються;

– податкова система залишається досить складною в частині підготовки та подання звітних документів тому не сприяє веденню бізнесу. Так за даними щорічного дослідження «Оподаткування 2020» (Paying Taxes 2020), яке проводиться командою PwC разом із експертами Світового банку на підготовку і

подання податкової звітності в Україні середньому потрібно 327,5 години на рік, тоді як в ЄС цей показник – 161 година, а загальний світовий – 240 годин [5].

– система спрощеного режиму оподаткування також потребує удосконалення, так як спричиняє наступні проблеми : знижена мотивації підприємницької діяльності; суб'єкти господарювання не зацікавлені в зміні свого статусу як суб'єктів, які мають право використовувати спрощену систему оподаткування, а це уповільнює їх розвиток та відповідно зростання обсягів діяльності. Натомість в країнах ЄС суб'єкти малого та середнього бізнесу виступають визначальним фактором підвищення конкурентоспроможності економік країн ЄС, високої ефективності внутрішнього ринку, та що надзвичайно важливо – є фактором забезпечення зайнятості населення.

– система митно-тарифного регулювання певною мірою також не сприяє оперативності реагування на зміну кон'юнктури світового ринку та на торговельні режими в інших державах і на структуру економіки в Україні;

– недостатньо ефективним залишається і механізм розподілу податкових надходжень між центральним і місцевими бюджетами, що, в свою чергу, сповільнює розвиток економіки у розрізі окремих регіонів України.

Вищезазначені проблеми системи оподаткування залишаються бути небезпечними для розвитку економіки України та потребують врегулювання.

Так, загрозами економічній та фінансовій безпеці держави у зв'язку із зазначеними недоліками є :

1. Збільшення податкового боргу платників перед бюджетами усіх рівнів. Розмір податкового боргу за п'ять останніх років зріс майже у 2 рази (табл. 2).

Таблиця 2.
Інформація про податковий борг в Україні у 2017-2021 роки*

З початку року станом на	Загальна сума податкового боргу, млн грн	Кількість боржників, тис. осіб	Сума списаної безнадійної заборгованості, млн грн
01.02.2017	69625,5	3534,9	289,6
01.01.2018	91417,3	3557,5	4968,2
01.01.2019	101469,6	3827,7	3962,0
01.01.2020	124705,4	4154,1	5870,9
01.01.2021	120449,2	834,9	13708,2

*Джерело : побудовано автором за даними [3]

Дана проблема породжена наступними причинами:

– практика списання й реструктуризації державою податкової заборгованості платників податків та зборів перед бюджетом. Так, за даними таблиці 1 видно, що станом на 01.01.2021 загальна сума податкового боргу зменшилась на 4256,2 млн. грн. у порівнянні з 2020 роком, однак це відбулось не за рахунок погашення сум податкового боргу платниками податків, а за рахунок списання сум безнадійної заборгованості. Станом на 01.01.2021 сума списаної безнадійної заборгованості становить 13798,2 млн. грн., що у порівнянні з 2020 роком є більшою у 2 рази. Відповідно і список боржників на кінець 2020 року порівняно з 2019 зменшився майже у 5 разів;

– відсутність ефективних механізмів, які б забезпечили відповідальність платників податків за виконання своїх податкових зобов'язань;

– здійснення бюджетних взаємозаліків, які в свою чергу, роблять не вигідною своєчасну та у повному обсязі сплату податків та зборів, і крім того, сприяють укоріненню зневажливого ставлення до виконання податкових зобов'язань в суспільстві.

Таблиця 3.
Інформація про обсяги відшкодування податку на додану вартість з державного бюджету у 2016-2020 роках, млн грн*

З початку року станом на	Суми, заявлені до відшкодування на поточний рахунок платника	Відшкодування, виплачені у грошовій формі	Залишок сум, заявлених до відшкодування на кінець періоду
01.01.2017	97857,6	94405,4	12172,2
01.01.2018	121034,2	120060,6	15267,1
01.01.2019	146361,3	131659,4	28705,5
01.01.2020	152801,0	151901,2	27939,4
01.01.2021	136320,4	143108,6	18281,4

*Джерело : побудовано авторами за даними [6]

2. Бюджетна заборгованість щодо відшкодування податку на додану вартість платникам податку (табл. 3).

3. Водночас зменшилася сума ПДВ, заявлена до бюджетного відшкодування. Так, у 2020 році заявлено до бюджетного відшкодування ПДВ на суму 136,3 млрд грн, що на 16,5 млрд грн менше ніж у 2019 році (152,8 млрд гривень).

4. Виконання державою зобов'язань щодо відшкодування ПДВ ускладнюється, насамперед недосконалістю законодавством, яким регулюється процедура відшкодування та пред'явленням необґрунтованих вимог на відшкодування ПДВ і заниженням сум податкових зобов'язань.

3. Значне ухилення від сплати податків та зборів. На масштаби ухилення від сплати податків впливає, насамперед, нерівномірний розподіл податкового навантаження та корупція, а також негативний імідж податкової служби в суспільстві. Так, в Україні корупція – це надзвичайно серйозна проблема, що підриває довіру суспільства до держави та відповідно податкова мораль і податкова культура є досить на низькому рівні.

Задля підвищення рівня ефективності податкової системи в Україні необхідно реалізувати наступні заходи:

1. Дотримуватися стабільності в нормативно-правовому регулюванні податкового законодавства. Так, податкові норми для суб'єктів господарювання повинні бути простими та зрозумілими і не повинні постійно кардинально змінюватись, як це, зазвичай, відбувається.

2. Оптимізувати рівень податкового навантаження з метою стимулювання розвитку нових робочих місць та зростання ринку праці, та вивільнення грошових коштів населення і суб'єктів господарювання для розвитку власної справи. Крім того, це дозволить вивести з тіні частину економіки та зменшити відтік вітчизняного капіталу за кордон. Процес зниження податкового навантаження має бути поступовим та потребує чіткої спланованості, системності та прогнозованості рішень, тому що одноразове, різке зменшення сукупного податкового навантаження приведе лише до серйозних втрат поточних доходів, ускладнить виконання державою своїх функцій й підриває основу для проведення подальших податкових реформ на макрорівні.

3. Підвищити ефективність управління податковим боргом. Для цього необхідно:

- до податкової застави включати усі активи боржника, незалежно від розміру податкового боргу;
- застосовувати продаж майна відразу ж після закінчення терміну дії податкової вимоги або невиконання графіку погашення податкового боргу, розробленого боржником за рішенням керівника контролюючого органу;

- передбачити в законодавстві норму про автоматичне списання частини коштів у погашення податкового боргу (розмір у відсотках має бути встановлений законом) у момент їх надходження на рахунок платника;

- розширити перелік підстав для проведення виїзної документальної перевірки за наявністю податкового боргу (відповідно до ризикової категорії боржника);

- закріпити законодавством відповідальність засновників за погашення податкового боргу підприємств банкрутів у разі недостатності коштів останніх, отриманих від продажу активів при процедурі банкрутства;

- не дозволяти засновникам збанкрутілих підприємств, податковий борг яких не було погашено при процедурі банкрутства, протягом п'яти років засновувати нові підприємства або покласти на них обов'язок – при здійсненні нової діяльності у першу чергу розраховуватись із попередніми боргами [7]

4. Автоматизувати процеси оподаткування із застосуванням сучасних технологій. Зокрема органам ДПС потрібно продовжувати роботу щодо вдосконалення системи електронного документообігу та системи електронного адміністрування ПДВ, спрощення форм податкової звітності, звітування платниками за операціями у режимі реального часу тощо.

5. Посилити відповідальності за використання тіньових податкових схем при веденні бізнесу та умисній мінімізації податкових зобов'язань.

Варто зазначити, що певні кроки щодо підвищення ефективності податкової системи з метою мінімізації загроз економічній та фінансовій безпеці вже зроблено. Так, в даний час визначена Місія ДПС України як «повністю прозора, сучасна та технологічна податкова служба, яка надає якісні та зручні послуги платникам, ефективно адмініструє податки, збори та платежі і виявляє нетерпимість до корупції». Також сформовано «Стратегічні цілі діяльності ДПС до 2022 року» та пріоритетними напрямками у діяльності ДПС визначено :

- посилення боротьби з корупційними проявами в лавах служби;
- розвиток електронних сервісів та покращення рівня обслуговування платників податків;
- діалог із бізнесом та покращення адміністрування податків як основа для виконання доходної частини бюджету;

- забезпечення належних умов праці податківців;

- прозорість і зрозумілість роботи ДПС для суспільства [8].

В «Стратегічних цілях діяльності ДПС до 2022 року» також одним із основних напрямків реформування визначено формування іміджу ДПС як сервісної служби європейського зразка з високим рівнем довіри у суспільстві шляхом :

- 1) заохочення до добровільної сплати податків;

- 2) впровадження зручних та доступних сервісів для платників;

- 3) забезпечення якісного та швидкого консультування платників;

- 4) удосконалення системи зворотного зв'язку з платниками;

- 5) впровадження програмних РРО;

- 6) ребрединг (активна маркетингова стратегія) та вдосконалення зовнішніх комунікацій;

- 7) удосконалення процедури адміністративного оскарження.

До позитивних змін протягом останнього часу слід віднести оптимізацію роботи та зміну пріоритетів в ДПС та посилення боротьби з ухиленням від оподаткування, що дало змогу ДПС ліквідувати злочинні схеми з ПДВ, та спрямувати в бюджет значні кошти. Поряд із такими позитивними напрямками у роботі ДПС України, насамперед необхідно змінити негативний імідж податківця, та керуватися двома основними принципами : рівності платників податків та первісності в обслуговуванні. В цьому зв'язку, в ДПС очікують на допомогу Посольства США в Україні щодо створення автоматизованої системи обліку справ антикорупційних підрозділів, системи електронного документообігу, електронного аудиту, інформаційної безпеки.

Висновки. Таким чином, зважаючи на проведений аналіз ефективності податкової системи та виявлення основних її недоліків в контексті забезпечення економічної та фінансової безпеки можна констатувати, що існує ряд проблем, які є загрозами досягнення безпечного рівня. Основними проблемами є : постійні зміни податкового законодавства, нерівноцінний рівень податкового навантаження на малий та великий бізнес, високий рівень тіньової економіки та корупції, низька ефективність адміністрування податків тощо.

Лише завдяки злагодженим та вивіреним діям і заходам з боку держави можна мінімізувати та подолати проблеми. При цьому необхідно забезпечити певний баланс, а саме : з однієї сторони, держава має позиціонувати шанобливе ставлення до платників податків, які створюють фінансово-економічну безпеку держави, а з іншого – підвищувати їхню відповідальність перед державою шляхом формування високої податкової культури.

Усі вищезазначені заходи щодо покращення податкової системи зможуть забезпечити фінансову та економічну безпеку та зростання економіки України у середньо- та довгостроковій перспективі.

Список літератури.

1. Голіков С. С. Проблеми забезпечення податкової безпеки України. *Економічна наука*. 2017. № 15. С. 62–64.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України. URL: treasury.gov.ua/ (дата звернення: 12.03.2021).
4. Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України. URL: <https://www.pfu.gov.ua> (дата звернення: 13.03.2021).
5. Офіційний веб-сайт PwC Команда PwC Ukraine коментує результати сплати податків 2020, спільного проекту з групою Word Bank URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/press-room/2019/paying-taxes-2020.html>
6. Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України URL: <https://www.tax.gov.ua/media-tsentr/novini/407585.html> (дата звернення: 13.03.2021).
7. Тимченко О. М., Осадчий Є. С. Інституційна спроможність упровадження моделі сегментації податкових боржників в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8086> (дата звернення: 23.03.2021).
8. Державна податкова служба України. Стратегічні цілі діяльності ДПС України до 2022 : URL : <https://tax.gov.ua>.

References.

1. Golikov, S. (2017), “Problems of provisioning tax security of Ukraine”, *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 15, pp. 62–64.
2. Verkhovna Rada of Ukraine (2010), “Tax code of Ukraine”, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/2755-17> (Accessed 12 March 2020).
3. The official site Treasury Service of Ukraine (2020), available at: <https://www.treasury.gov.ua/ua> (Accessed 12 March 2020).
4. The official site Pension Fund of Ukraine (2020), available at: <https://www.pfu.gov.ua> (Accessed 13 March 2020).
5. The official site PwC Ukraine(2020), “PwC Ukraine team comments on the results of Paying Taxes 2020, a joint project with the Word Bank Grou”, available at: <https://www.pwc.com/ua/en/press-room/2019/paying-taxes-2020.html> (Accessed 15 March 2020).
6. The official site Tax Service of Ukraine (2020), available at: <https://www.tax.gov.ua/media-tsentr/novini/407585.html> (Accessed 13 March 2020).
7. Tymchenko, O. and Osadchyi, Ye. (2020), “Institutional capacity to implement the model of tax debtor's segmentation in Ukraine”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 8, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8086> (Accessed 23 March 2021).
8. State Tax Service of Ukraine (2021), “ Strategic objectives of the STS of Ukraine to the SFS development by 2022”, [Online], available at: <https://tax.gov.ua/> (Accessed 22 March, 2020)

Стаття надійшла до редакції 01.04.2021 р.